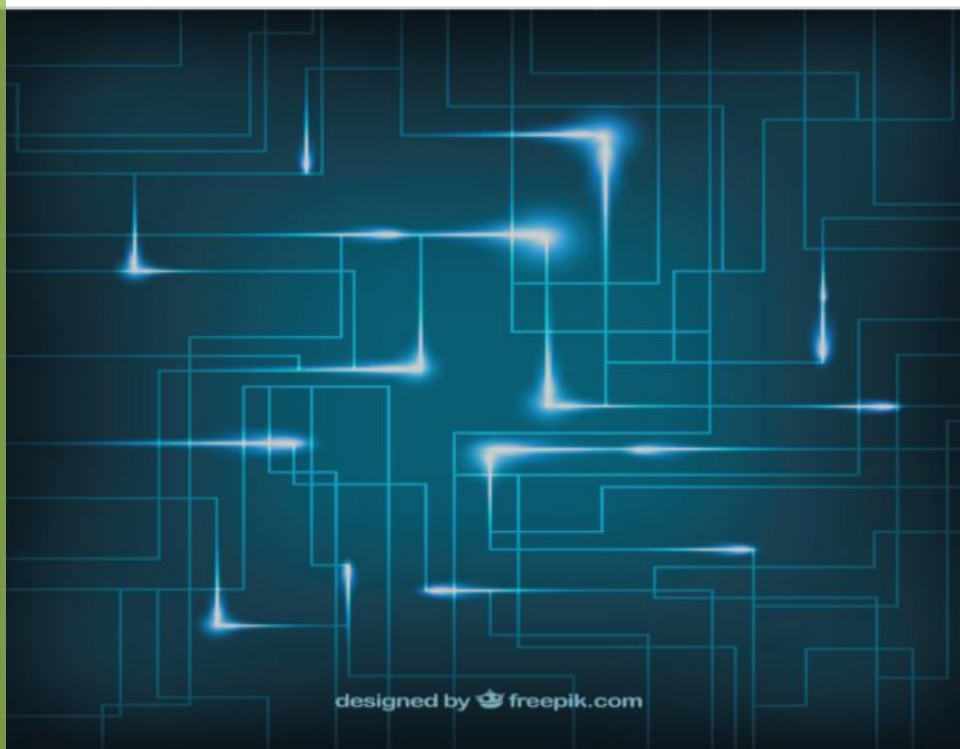

יולי 2016

מוליכים למחצה

designed by freepik.com

קרדיט לתמונה: אתר Freepik

דלית בן-צור

החטיבה הפיננסית > אגף כלכלה

עיקרי הדברים

- סך המכירות של הענף בעולם ירד מעט ב-2015, אך צפוי לעלות באופן מתון ב-2016 וב-2017.
- הייצור התעשייתי של ענף המוליכים למחצה בארה"ב, כמו גם ערך ההזמנות החדשות, עלו ברביע הראשון של 2016, עם זאת היצוא דווקא רשם ירידה.
- ענף המוליכים למחצה מוסיף להתפתח טכנולוגית בישראל ובשאר העולם. כתוצאה מכך ההשקעות במחקר ופיתוח בענף הולכות וגדלות בהתמדה, וישנם היקפים גדולים של מיזוגים ורכישות.
- הייצור התעשייתי של ענף הרכיבים האלקטרוניים בישראל, כמו גם ערך המכירות והיצוא של הענף, ירדו ברביע הראשון של 2016. בכל הנוגע ליצוא ולמכירות אפשר שמדובר בעניין טכני שנגרם עקב שדרוג המפעל של אינטל.

כללי

שוק המוליכים למחצה והרכיבים האלקטרוניים הינו שוק תנודתי שסבל לאורך השנים מעליות ומורדות רבות, ומאופיין, בדומה לכלל סקטור הטכנולוגיה, בהתפתחות טכנולוגית מהירה המחייבת חברות להסיט יכולות והתמחויות מתחומים שקרנם ירדה לכאלה שקרנם עלתה. כבר התבשרנו השנה כי חברת אינטל העולמית החליטה לפטר כ-11,000 עובדים עקב מעבר מהיותה חברה ממוקדת ייצור מחשבים לחברה שמטרתה להניע את תחום הענן והאינטרנט של הדברים. אחת הדרכים לשמור על עליונות טכנולוגית היא רכישת חברות המתמחות בתחומים ובטכנולוגיות החדשות ביותר, ואכן שוק המוליכים למחצה מאופיין במיזוגים ורכישות של חברות קטנות על ידי חברות גדולות יותר, או מיזוגים של חברות שונות. שנת 2015 היה שנת שיא מבחינת ערך המיזוגים והרכישות בענף המוליכים למחצה, שחצה את ה-120 מיליארד דולר בשנה זאת.

על פי חברת הייעוץ PWC, ערך המכירות של שוק המוליכים למחצה העולמי עמד בשנת 2015 על 335 מיליארד דולר, ירידה מתונה ביחס לשנת 2014, ואילו ברביע הראשון של 2016 ירד סך המכירות בענף בשיעור של 5.8% ביחס לרביע המקביל אשתקד. עם זאת ארגון הסטטיסטיקה העולמי של ענף המוליכים למחצה, World Semiconductor Trade Statistics, צופה עלייה מתונה במכירות, כך שערכן יגיע ל-341 מיליארד דולר ב-2016. ול-352 מיליארד ב-2017. על פי ה-SIA (Semiconductors Industry Association), השוק הגדול ביותר למוליכים למחצה כיום הוא אסיה, שסך הרכישות שלה מהווה כ-60% מסך הרכישות העולמיות של מוליכים למחצה (רכישות על ידי יצרני ציוד אלקטרוני בלבד).

התפתחויות בענף בישראל

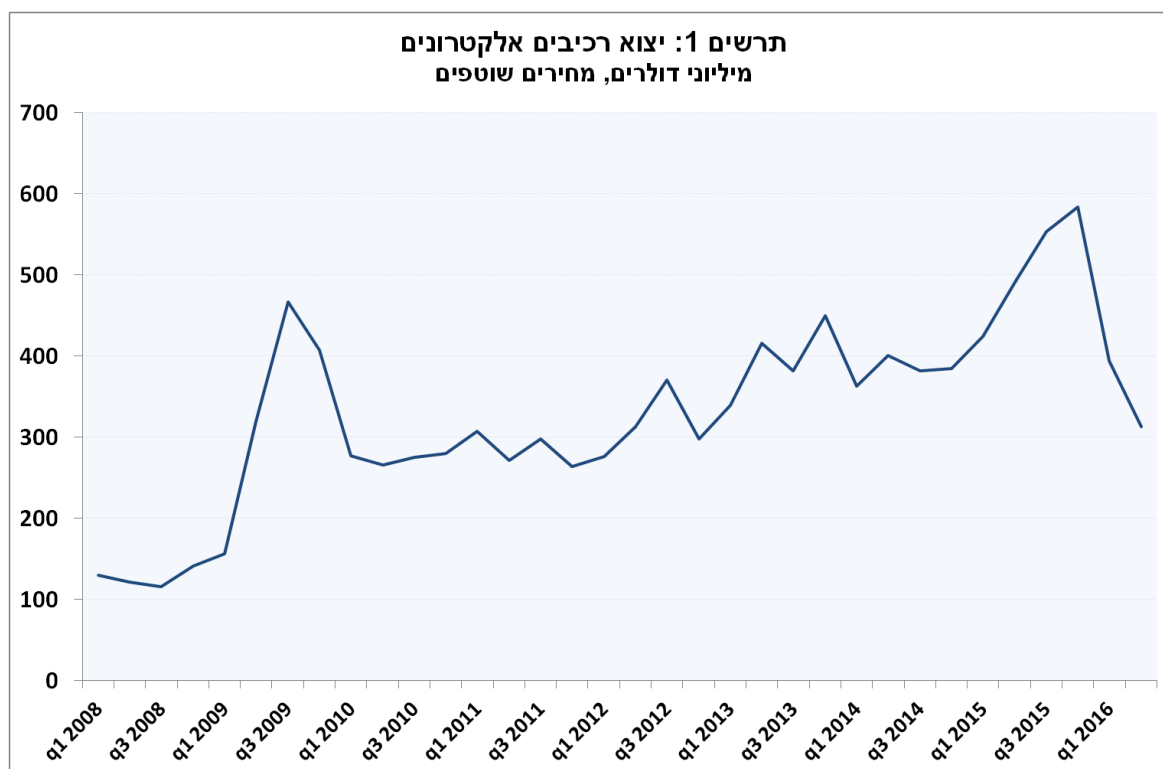
בבחינת הנתונים המאקרו כלכליים של הענף בישראל מתקבלת תמונה חלשה, עם ירידה במכירות, בייצור התעשייתי וביצוא. עם זאת, יש לסייג ולומר כי אינטל, שסביר כי משקלה בנתונים אלה הוא רב, מצויה בתהליכי שדרוג של מפעלה בקרית גת, ועל כן מטה את הנתונים כלפי מטה.

ייצור תעשייתי חלש, ירידה חדה ביצוא, אך ייתכן כי היא נובעת מעניינים טכניים בלבד.

מגמת הירידה בייצור התעשייתי של ענף הרכיבים האלקטרוניים נמשכה גם ברביע הראשון של 2016. זהו הרביע החמישי ברציפות בו נרשמת ירידה בייצור (רביע מול רביע מקביל). היות ומדובר במגמה שלא התחילה רק בחודשים האחרונים, לא ניתן לייחס ירידה זו אך ורק לשדרוג המפעל של אינטל, ומכאן יש להסיק כי הסיבה הינה מהותית יותר ומעידה על חולשה אפשרית בענף בכל הנוגע לייצור, לשער החליפין הלא תחרותי של השקל ולקושי בעשיית עסקים בישראל.

כמו כן, ייתכן כי ירידה זו קשורה לכך של ישראל יש יתרון יחסי במחקר ופיתוח, אך בכל הנוגע לייצור, למדינות אסיה יש יתרון על ישראל. מוקדם עדיין לקבוע האם אכן ישנה מגמה ברורה של העברת הייצור מישראל למדינות אחרות. נתוני המכירות בענף, כמו גם נתוני היצוא מחזקים את התמונה שציירו נתוני הייצור התעשייתי, ומעידים אף הם על חולשה ענפית. מדדי מכירות מצויים בירידה החל מהרביע השני של 2015. עם זאת, חשוב לציין כי מדדי המכירות מצויים כיום ברמות גבוהות יחסית לאלה שהיו מצויים בהם מזה עשור (למעט המחצית השנייה של 2012).

נתוני היצוא במונחים דולרים, שהיו מצויים במגמת עלייה עד לרביע הרביעי של 2015, ירדו ברביע הראשון של 2016, וכן בחודשים אפריל-מאי 2016 בשיעור של 7%, ו-29% בהתאמה (מול תקופה מקבילה אשתקד). במבט קדימה ההערכה היא כי לאחר השדרוג, הצפוי להסתיים ב-2017, תתרחש עליה משמעותית ביצוא של אינטל, עלייה אשר תבוא לידי ביטוי בנתוני היצוא של ענף הרכיבים האלקטרוניים. יש לציין בהקשר זה כי בענף הרכיבים האלקטרוניים בישראל הפדיון ממכירות ליצוא מהווה כ-80% מסך הפדיון של הענף.

שוק העבודה

מספר המשרות בענף הרכיבים האלקטרוניים כמו גם כמות שעות העבודה למעשה מצויים במגמת ירידה ארוכת טווח, שנמשכה גם לאורך הרביע הראשון של 2016. מדדים אלה יכולים להעיד על תהליכים טובים של התקדמות טכנולוגית והתייעלות, או על תהליכים שאינם טובים כמו חולשה מתמשכת המביאה לפיטורים.

אם לשפוט על פי ההכרזה של אינטל העולמית על פיטורי עובדים לצורך התמקדות בטכנולוגיות החדשות ובכיוון החדש אליו הולכת החברה, אך גם על פי הנתונים והמגמות העולמיים של הענף, נראה כי הסיבות העיקריות הן ההתקדמות הטכנולוגית וההתייעלות. התחרות השוררת בענף, במיוחד מצד החברות האסייתיות, כמו גם ההתקדמות הטכנולוגית המהירה: ירידת קרנם של המחשבים האישיים ומעבר להתמקדות בטלפונים חכמים ו"באינטרנט של הדברים" (Internet of Things) יוצרים מצב בו החברות צריכות למצב עצמן תמידית בחזית הטכנולוגיה.

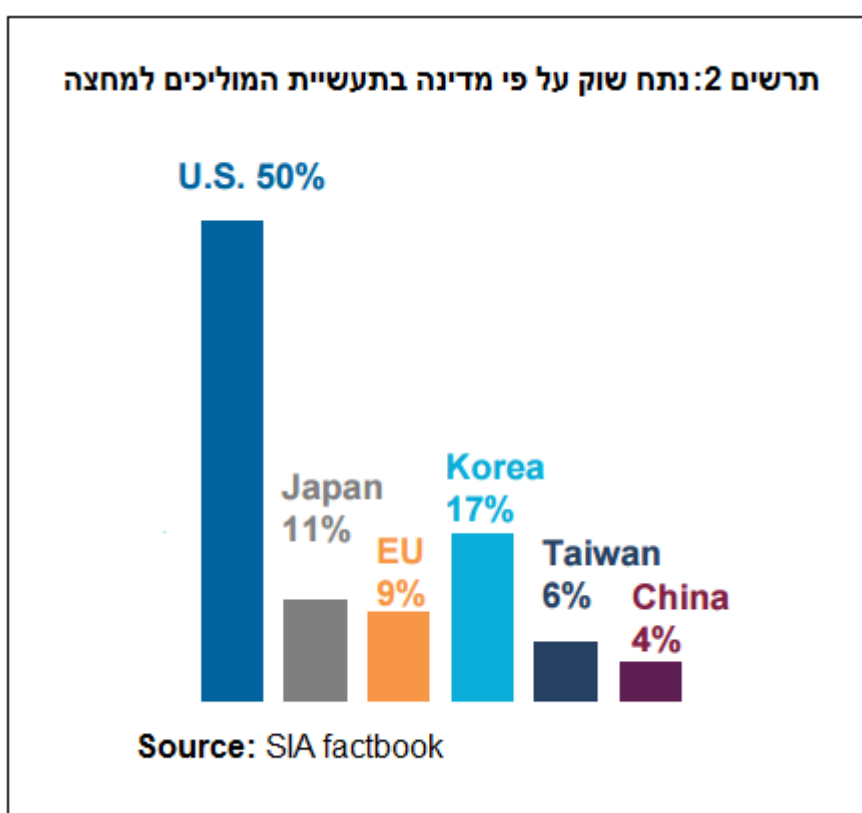
אחת הדרכים העיקריות לעשות זאת היא באמצעות מצבת עובדים שתעמוד באתגרים של שינויים טכנולוגיים מהירים אם באמצעות ידע רלוונטי, ואם על ידי יכולת מחקר טובה. דרך נוספת של החברות לשמור על מעמדן הוא על ידי הפרדה בין המחקר והפיתוח לבין הייצור שיכול להתבצע במדינות אסיה, ובכך לחסוך בעלויות כוח אדם.

התפתחויות בענף בארה"ב

מדד הייצור התעשייתי עלה ברביע הראשון של 2016 בשיעור של 17.7% ביחס לרביע הראשון של 2015. לעומת זאת, מדדי היבוא והיצוא של ענף המוליכים למחצה בארה"ב מצויים במגמת ירידה ארוכה שנמשכה גם לאורך הרביע הראשון של 2016. הירידה המתמשכת ביצוא הינה בעייתית במיוחד שכן היצוא של ענף המוליכים למחצה הינו השלישי בגודלו ביצוא האמריקני, לאחר יצוא

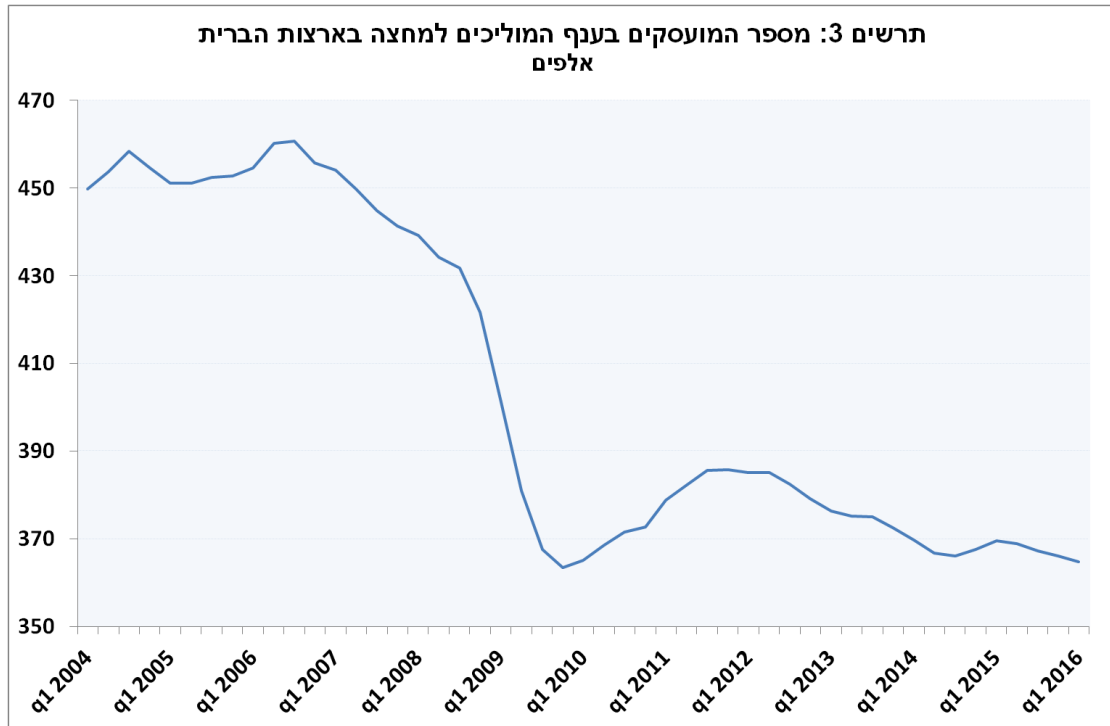
מטוסים ומכונות. כמו כן על פי חברת PWC, כ-83% מסך המכירות של מוליכים למחצה בארה"ב הן ליצוא.

היות ומדד יצוא הסחורות מתייחס לסחורות בלבד, ולא לוקח בחשבון יצוא תוצרים של מחלקות מחקר ופיתוח, נתונים אלה, המעידים על ירידה ביצוא, מתיישבים עם המגמה שתוארה לעיל לפיה ייצור המוצרים עובר למדינות באסיה כמו טייוואן. הסבר אפשרי נוסף לירידה ביצוא וביבוא הוא התמקדות בשוק האמריקני פנימה. הסבר זה מתיישב עם העלייה הממושכת בערך ההזמנות החדשות כמו גם עם העלייה האחרונה בייצור התעשייתי, עלייה שככל הנראה מבוססת על ביקוש מקומי. על אף האמור לעיל, נכון לשנת 2015, נתח השוק של ארה"ב בתעשיית המוליכים (על פי ערך המכירות) הוא עדיין הגדול ביותר בעולם, ומהווה כ-50% מהשוק העולמי.

שוק העבודה

מספר המועסקים בענף המוליכים למחצה ירד ברביע הראשון של 2016 בשיעור של 1.3% (רביע מול רביע מקביל). מגמת הירידה נמשכת החל מהרביע השלישי של 2012, והיקף המועסקים מצוי כיום ברמה דומה לרמת השפל בה היה מצוי בסוף 2009, לאחר המשבר הכלכלי העולמי. פריון העבודה של הענף הולך וגדל בהתמדה, והגיע לשיא בשנת 2015. על פי ה-SIA, גידול זה בפריון מתאפשר הודות להשקעה נרחבת בהון ובמחקר ופיתוח. השכר הממוצע השנתי בתעשייה המוליכים למחצה בארה"ב עמד ב-2015 על \$138,100, שכר הגבוה פי שניים מהשכר הממוצע בתעשייה האמריקאית.

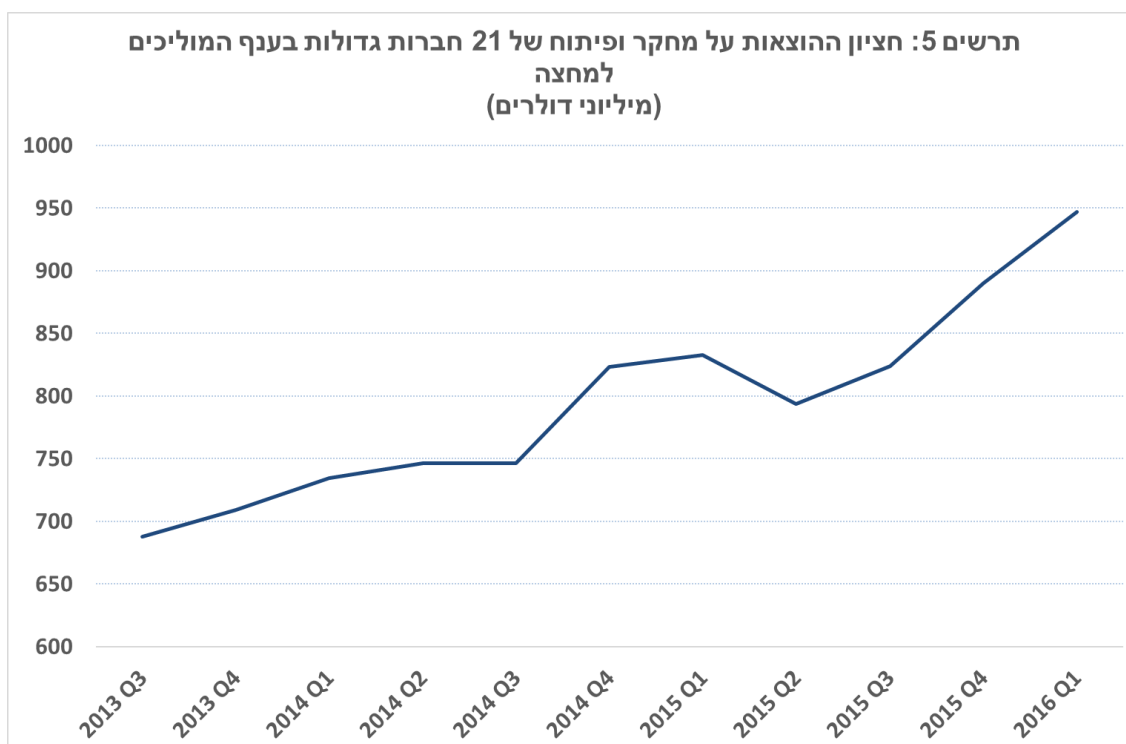
מגמות ביחסים הפיננסיים (המצרפיים) של חברות גדולות בענף בעולם

ניתוח היחסים הפיננסיים של 21 חברות גדולות בעולם בענף המוליכים למחצה מגלה כי חציון סך המכירות של חברות אלה ירד במהלך הרביעי הראשון של 2016 ב-1.5% ביחס לרביעי הראשון של 2015, ועמד על כ-5.8 מיליארד דולרים. 13 חברות רשמו ירידה במכירות, כאשר את שיעור הירידה הגבוה ביותר רשמה Advanced Micro Devices האמריקאית, ואילו את שיעור העלייה הגבוה ביותר במכירות רשמה Broadcom.

חציון שולי הרווח הגולמי של 21 חברות גדולות בענף המוליכים למחצה ירד ברביע הראשון של 2016 ביחס לרביע הראשון של 2015 בשיעור של 3.9%, זאת לאחר עליה של 5% ברביע האחרון של 2015. יותר ממחצית מהחברות (13 חברות) רשמו ירידה בשולי הרווח הגולמי. את הירידה הגדולה ביותר רשמו החברות NXP Semiconductors ו-Micron Technology. גם חציון שולי הרווח הנקי של 21 חברות גדולות בענף ירד ברביע הראשון, וחמש חברות אף רשמו ברביע זה הפסד נקי.

כאמור, מחקר ופיתוח מהווים במידה רבה את מנוע הצמיחה של הענף. על כן להוצאות על מחקר ופיתוח ישנה חשיבות רבה. חציון ההוצאה על מחקר ופיתוח של 25 חברות גדולות בענף עלה בשיעור של 6.4% ברביע הראשון של 2016 ביחס לרביע קודם. אינטל וסמסונג מובילות בפער משמעותי, עם הוצאות מחקר ופיתוח רבעוניות של מעל 12 מיליארד דולר.

לסיכום, ענף המוליכים למחצה צפוי לצמוח בשנים הקרובות, ולרשום גידול במכירות וחיידושים טכנולוגיים רבים. עם זאת הנתונים האחרונים של הענף בישראל מעידים על האטה בייצור התעשייתי ובייצוא. נתונים אלה יש לקחת בערבון מוגבל, שכן כאשר במשק קטן כמו ישראל מתקיימת חברת ענק כמו אינטל, הנתונים עשויים להיות מוטים במידה ומתרחש אירוע נקודתי הקשור לחברה זו. הנתונים האמריקאים, לעומת זאת מעידים על ענף חזק יחסית, עם עלייה בהזמנות החדשות, בפריון ובייצור התעשייתי. עם זאת, כשבוחנים את החברות הגדולות מרחבי העולם ניתן לראות כי רובן דווקא רשמו ירידות במכירות, ובשולי הרווח הגולמי והנקי, אך כאמור, התחזית של ה-World Semiconductor Trade Statistics היא דווקא לגידול קטן במכירות ב-2016.